



## NOTAT

### Gensidig forsørgelsespligt og ægtefælle/samleverafhængighed i ydelsessystemet

20. november 2019

J.nr. 2019-6680

SYD

VHH

---

#### **Ydelser med gensidig forsørgelsespligt**

En person kan ikke modtage uddannelseshjælp, integrationsydelse eller kontanthjælp, hvis personen selv eller en evt. ægtefælle har indtægter, som kan udgøre et forsørgelsesgrundlag eller formue på over 10.000 kr. pr. person. Formue er for eksempel penge og værdier, som hurtigt kan omsættes til penge. Også biler og sommerhuse betragtes som formue. Herudover skal der ses bort fra formue af nærmere bestemt karakter. Personer, der er samlevende, men ikke gift, er ikke omfattet af reglerne om gensidig forsørgelsespligt i kontanthjælpssystemet.

Se uddybning i *Boks 1*.

### **Boks 1. Uddybning af gensidig forsørgelsespligt**

Ægtefæller har generelt pligt til at forsørge hinanden efter lov om ægtefællers økonomiske forhold § 4. I kontanthjælpssystemet, som er det nederste økonomiske sikkerhedsnet, har ægtefællers gensidige forsørgelsespligt betydning for den hjælp, man kan få. Kommunen kan ikke yde hjælp, hvis en ægtefælle har formue eller indtægter, som kan dække familiens økonomiske behov for forsørgelse.

Det følger af grundlovens § 75, stk. 2, at den, der ikke selv kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtelser, som loven herom påbyder. Derfor har vi et kontanthjælpssystem som det nederste økonomiske sikkerhedsnet, hvor man kan modtage hjælp, hvis man har været ude for en social begivenhed, som fx sygdom, arbejdsløshed eller skilsmisse, som har medført, at man ikke kan forsørge sig selv og sin familie, og der ikke er anden mulig forsørgelse.

Det er således en betingelse for at modtage hjælp i kontanthjælpssystemet, at der ikke er andre muligheder for forsørgelse, herunder en ægtefælle, der har kan forsørge personen.

En ægtefælles eventuelle indtægter indgår derfor også i beregningen af hjælp, således at hjælpen beregnes som summen af de beløb som hver af ægtefællerne ville kunne modtage i kontanthjælp fratrukket såvel personens egne som ægtefællens indtægter. Der kan således alene beregnes hjælp til en gift person, hvis den anden ægtefælle ikke er i stand til at opfylde sin forsørgelsespligt. Der ses dog bort fra visse former for indtægter eksempelvis visse erstatninger for tab af erhvervsevne og indtægter, der vedrører børn.

Da hjælpen til ægtepar således beregnes som summen af de satser, som hver af ægtefællerne vil kunne modtage, hvis betingelserne for hjælp er opfyldt, vil en kommune ikke kunne tildele kontanthjælp til en person, der ansøger om kontanthjælp, hvis ægtefællen har indtægter, der overstiger summen svarende til de to satser. Alle indtægter indgår i beregningen, uanset hvordan de behandles skattemæssigt.

Endvidere er det ikke muligt at modtage kontanthjælp, hvis en person eller dennes ægtefælle har formue eller realiserbare værdier for over 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for gifte personer. Der ses dog bort fra eksempelvis formue, der er nødvendig for at bevare eller opnå en nødvendig boligstandard, eller som bør bevares af hensyn til ansøgerens og familiens erhvervs- eller uddannelsesmuligheder og visse erstatninger for tab af erhvervsevne.

### **Ægtefælle- og samleverafhængighed for forsørgere under 30 år i kontanthjælpssystemet**

I kontanthjælpssystemet er hjælpen til forsørgere under 30 år afhængig af, om forsørgeren er enlig eller gift/samlevende, idet enlige forsørgere kan modtage en højere hjælp.

Derudover er størrelsen af den enkeltes kontanthjælpsloft afhængig af, om den pågældende er enlig eller gift/samlevende, idet loftsstørrelserne er fastlagt ud fra rådighedsbeløb på familietypeniveau, og der tages således højde for, at enlige blandt andet selv skal afholde alle boligudgifter, hvorimod gifte og samlevende har fælles husførelse og kan dele de faste udgifter imellem sig.

## **Ægtefælle-/samleverafhængighed ift. folke- og førtidspension**

Ydelsen til folkepensionister og førtidspensionister (satsen) er højere for enlige end for gifte/samlevende. Det skyldes, at ægtepar eller samlevende på pension har økonomiske fordele sammenlignet med enlige, bl.a. fordi de kan dele faste udgifter.

Herudover nedsættes (indtægtsregulering) både folkepension og førtidspension, hvis pensionisten selv eller pensionistens ægtefælle/samlever har indtægter af en vis størrelse ved siden af pensionen.

En pension kan dog ikke helt bortfalde som følge af en ægtefælle/samlevers indtægt, og pensionisten er således sikret et selvstændigt forsørgelsesgrundlag). Der er tale om en nedsættelse, som tager højde for det forhold, at når ægtefællen/samleveren har en høj indtægt, så er behovet for hjælp til forsørgelse fra det offentlige mindre.

Se uddybning i *Boks 2*.

### **Boks 2. Uddybning af ægtefælle-/og samleverafhængighed**

Folkepensionen er en offentlig social pension, der sikrer alle en indkomst, når de når folkepensionsalderen. Førtidspension er en offentlig social pension, der kan tilkendes personer under folkepensionsalderen med væsentlig og varigt nedsat arbejdsevne. En social pension er en varig forsørgelsesydelse, og modtageren kan have andre indtægter ved siden af pensionen.

I pensionssystemet behandles samlevende på samme måde som gifte i relation til ydelsesniveau og indtægtsregulering.

En folkepension er sammensat af et grundbeløb og et pensionstillæg. Grundbeløbet på 6.327 kr. er ens for enlige og gifte/samlevende. For enlige er pensionstillægget 6.923 kr. og for gifte/samlevende 3.453 kr. En førtidspension (efter reglerne efter 2003) til enlige udgør 18.875 kr. og til gifte/samlevende/gifte 16.044 kr.

For så vidt angår folkepension, er det folkepensionens pensionstillæg, der kan påvirkes af ægtefællens/samleverens indkomst. Pensionstillægget kan nedsættes eller helt bortfalde. Men uanset hvor meget en ægtefælle/samlever tjener, påvirkes grundbeløbet på 6.327 kr. ikke. Grundbeløbet kan kun nedsættes, såfremt pensionisten selv har en høj indtægt på grund af personligt arbejde (329.600 kr. om året).

Hvis man som førtidspensionist har en samlever/ægtefælle, der tjener over et vist beløb, nedsættes førtidspensionen. Men der er en grænse for, hvor stort et beløb, der kan indgå i beregningen, og dermed en grænse for meget pensionen kan nedsættes på grund af ægtefællens/samleverens indkomst. Pensionen kan aldrig helt bortfalde, som følge af samlevers eller ægtefælles indkomst. Førtidspensionen kan højest nedsættes til 12.767 kr. om måneden som følge af ægtefælles/samlevers indkomster. Pensionen nedsættes yderligere, såfremt pensionisten selv har yderligere indkomst.

Samlevsforhold har også betydning for beregningen af den personlige tillægsprocent, som har betydning for retten til ældrecheck, helbredstillæg og varmetillæg.

Der er både ved finansloven 2019 og i aftalen om seniorpension foretaget justeringer, som betyder, at en arbejdende ægtefælles/samlevers indkomst har mindre betydning for beregning af folkepension og førtidspension (kun gammel ordning).

### **Husstandsbegreb i ydelsessystemet (Boligstøtte)**

Formålet med reglerne om boligstøtte er at yde økonomisk støtte til betaling af husleje. Ved beregning af boligstøtte ses der bl.a. på den samlede husstands indkomster, der både omfatter ansøgerens indkomst og andre husstandsmedlemmers indkomst. En samlever, ægtefælle eller andre husstandsmedlemmers indkomst vil således kunne påvirke boligstøtten. Dog indgår børns indkomster ikke i den samlede husstandsindkomst. Beregningen for hhv. boligydelse og boligsikring er beskrevet nedenfor i *Boks 3*.

#### **Boks 3. Beregningsgrundlaget for boligydelse og -sikring**

For at få boligydelse skal man være folkepensionist eller være tildelt førtidspension efter reglerne fra før 1. januar 2003. Boligydelse beregnes i udgangspunktet som forskellen mellem på den ene side 75 pct. af den årlige boligudgift med et tillæg på 6.900 kr. og på den anden side 22,5 pct. af husstandsindkomsten over en indkomstgrænse på 164.000 kr. Er der børn i husstanden, forøges indkomstgrænsen.

Boligsikring ydes til ikke-pensionister og førtidspensionister, der har fået tilkendt førtidspensionen efter regler gældende fra 1. januar 2003. Boligsikring beregnes i udgangspunktet som forskellen mellem på den ene side 60 pct. af den årlige boligudgift og på den anden side 18 pct. af husstandsindkomsten over en indkomstgrænse på 145.200 kr. Er der børn i husstanden, forøges indkomstgrænsen. Er der ikke børn i husstanden, kan boligsikringen ikke udgøre mere end 15 procent af huslejen. Dette gælder dog ikke førtidspensionister.

Alle satser er for 2019.